

Vaccination mot rödsjuka

Rödsjuka orsakas av en bakterie, *Erysipelothrix rhusiopathiae*. Vacciner mot bakteriella sjukdomar, som till exempel rödsjuka, innehåller avdödade bakterier eller delar av bakterier och måste injiceras i varje höna för att skydda mot sjukdom. Bakterierna blandas i en vattenlösning tillsammans med en substans som ofta är vävnadsretande. Det är meningen att denna lösning ska tas upp långsamt i hönans kropp och stimulera immunförsvaret under en tid. Den här typen av vacciner kan orsaka en lokal retning av vävnaden på injektionsstället och därför är det särskilt viktigt att det ges på rätt sätt.

Förvaring av vaccin

Förvara vaccinet i kylskåp i två till åtta grader för att den garanterade hållbarheten skall gälla. Om vaccinet av misstag förvaras i rumstemperatur eller fryses blir det förstört och skall inte användas. När du fått hem vaccinet från leverantören är det viktigt att packa upp vaccinet direkt och ställa det i kylskåp. Ställ aldrig in hela paketet ouppackat i kylen för då kan innehållet frysa. Tänk på att kylklampar inte skall ligga direkt mot förpackningen för att förhindra att delar av innehållet fryser.

Tänk på smittskydd

Att vaccinera en flock mot rödsjuka innebär att många personer, både vaccinatörer och medhjälpare, måste vara inne i det rengjorda och desinficerade hönsstallet. Tänk på att de kan föra med sig smitta in i stallet, särskilt om de haft kontakt med andra höns de senaste dagarna. Alla måste därför respektera gårdens smittskyddsrutiner, det vill säga byta till skyddskläder, overall och stövlar vid anvisad hygienspärr och tvätta händerna noggrant innan de får gå in i stallet.

Tänk på säkerhet

Vaccinatören måste vara tränad för sin uppgift för att förhindra skador hos både hönsen och personalen.

Injiceras vaccin i händer, fingrar eller andra kroppsdelar måste man genast uppsöka läkare. Ta med dokumentation om vaccinet (flaska och informationstext). Behandling omfattar bland annat att få ur så mycket av injektionsvätskan som möjligt ur kroppen för att minimera vävnadsskada och påskynda läkningen.

Du som vaccinerar:

- Träna på injektionsteknik innan och ta hjälp av någon som kan.
- Instruera medarbetare att hålla fram fågeln i rätt position så du inte behöver krångla med att byta vinkel.
- Bär skyddshandskar som skyddar mot nålstick.

Förberedelser

Vaccinet tas ut ur kylen dagen innan vaccinationen så att det blir rumstempererat. Kontrollera att du har rätt vaccin. Läs också instruktionerna på förpackningen. Flaskan ska skakas försiktigt så att innehållet blir väl blandat innan det används och detta skall upprepas var 10:e

till var 15:e minut under vaccinationen för att ingående substanser ska hållas i en väl blandad lösning.

Automatsprutorna skall vara väl rengjorda och steriliserade (exempelvis kokta) innan de används. Kontrollera att sprutorna ger rätt dos vaccin. Ett lämpligt sätt är att mäta upp 0,5 ml vätska i ett rör som standard att jämföra med den mängd sprutan ger i ett likadant rör.

Lämplig storlek på injektionsnål är mellan 0,9-1,2 mm grov och 6,4 -12,7 mm lång. Med alltför grov nål riskerar man att få återflöde till sprutan efter injektionen. Man byter nål när man byter flaska eller oftare om nålen blir slö eller smutsig. En tumregel är att byta efter 500 fåglar.

Försäkra dig om att det inte är luft i slangen innan du börjar injicera. Om det är luft i slangen får en del höns inget vaccin och riskerar att bli sjuka.

Glöm inte att skriva upp information (exempelvis i journalen) om vaccinet som används, t ex namn, batchnummer och sista förbrukningsdatum och vem som utfört vaccineringen. Notera även om det uppstår problem.

Eftersom vaccineringen görs i stallet måste vaccinationsplatsen ha bra belysning även om ljuset i övrigt dämpats för att lugna fåglarna.

Hantering av fåglarna

Unghöns vaccineras lättast när de levereras från uppfödaren till äggproducenten i samband med uppackning ur transportlådorna. Det är viktigt att hantera hönsen försiktigt så att de inte stressas mer än nödvändigt.

Om fåglarna går fritt i huset dämpas ljuset innan de försiktigt drivs ihop i en inhägnad med hjälp av den personal som normalt sköter dem (för att undvika onödig stress). Undvik att djuren flockar sig.

Den som håller djuren får inte hantera flera djur samtidigt för att undvika att stressa dem och ha kontroll på att alla vaccineras på rätt sätt. Det är också viktigt att inte hålla för hårt runt hönans kropp eftersom hon då kan få svårt att andas. Det är viktigt att vaccinationsteamet samarbetar bra. Det kan vara lämpligt att vara en vaccinatör och två som turas om med att hålla fram hönorna för vaccinering.

Injektionsteknik

Det är viktigt att alla fåglarna vaccineras och att alla får rätt dos. Vid vaccination mot rödsjuka är dosen 0,5 ml per höna (kontrollera detta i informationen som medföljer vaccinet eftersom det kan variera mellan olika vacciner). Vaccinationen ska göras **under** huden, det vill säga subkutant.

Det finns två olika sätt att vaccinera en fågel subkutant, antingen under huden på halsen eller i ljumsken.

1. Injektion vid halsen

Injektionen görs i sidan av halsen under huden. Lyft upp huden på nacken med tumme och pekfinger som bilden visar. Det bildas då en liten ficka mellan halsskinnet och nackmuskeln.

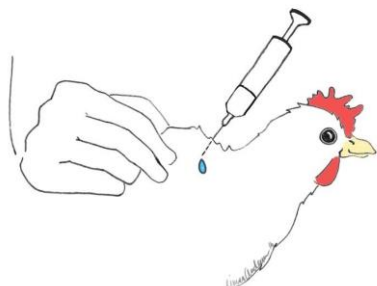

Bild 1. Korrekt placering av nålen.

Stick in nålen i riktning bort från huvudet mot hönans kropp. Det är lite trögt att sticka igenom skinnet men sedan känner du att nålen rör sig fritt under huden. Håll nålen still och spruta in hela vaccinationsdosen på rätt ställe. Om du drar ut nålen för tidigt får inte fågeln i sig hela dosen.

Om man sprutar vaccinet för nära huvudet finns det risk att det svullnar upp kraftigt.

Bild 2. Svullet huvud efter vaccinering för nära huvudet.

Observera att det finns en viss risk att man sticker genom båda hudlagren och sprutar ut vaccinet i fjäderdräkten. Nålen ska inte heller stickas så långt in att den når underliggande vävnad som muskulatur och ben. Kommer man in i halskotpelaren kan fågeln dö. Om nålen i stället sticks in för kort hamnar injektionsvätskan inuti själva huden vilket brukar leda till kraftiga reaktioner.

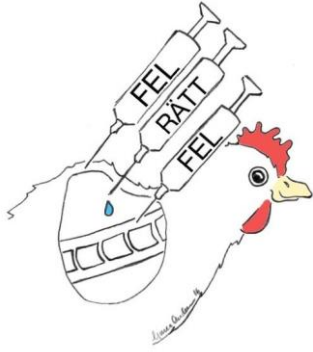

Bild 3. Rätt ställe att deponera vaccinet.

Hur håller man i hönan?

En medarbetare håller fram hönan med huvudet mot vaccinatören. Håll stadigt om vingar och lås även benen för att fågeln inte ska flaxa och sparka. Lägg den gärna på ett bord eller på en stapel av transportlådor.

Bild 4 En bra placering av hönan vid vaccination.

2. Injektion i ljumsken

Injektionen görs i hudveckket mellan buken och låret. Vaccinet injiceras i den relativt stora ficka som bildas när du lyfter upp huden mellan buken och låret. Observera att om du har otur och sticker i en nerv eller i muskeln kan det medföra hälta.

Bild 4. Felstick i muskel med efterföljande blödningar. Det kan medföra smärta och hälta hos hönsen.

Hur håller man hönan?

Låt din medhjälpare hålla fågeln upp och ner med ett stadigt tag runt vingarna. Hönan ska hållas med bröstet mot vaccinatören.

Observera

Det är viktigt att inte injicera vaccinet i en muskel då det är mycket retande och kan ge upphov till kraftiga inflammationer. Felaktig vaccinering kan göra att fåglarna får dåligt eller i värsta inget skydd mot sjukdomen och det kan vara mycket smärtsamt för hönorna.

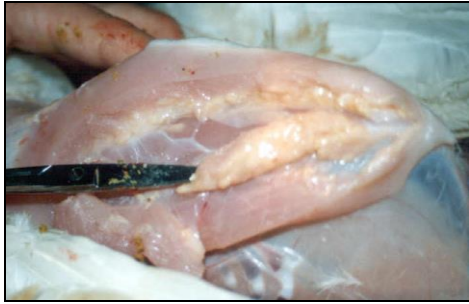

Bild 5. Kraftig inflammation i bröstmuskel efter felaktig vaccination i muskeln.

Vid frågor kontakta Svenska Äggs veterinär Marike Gunnarsson,
marike@svenskaagg.se, 073-085 82 04

Utrustningslista

- Overaller
- Stövlar
- Handdesinfektion
- Skyddshandskar
- Extra bord
- Extra belysning
- Automatspruta
- Kanyler 0,9-1,2*6,4-12,7mm. 1 kanyl/ca 500 höns
- Vaccin
- Fika
-